

Prvú nábytkáreň na Slovensku založil pred 150 rokmi Thonet

Thonetov patent ohýbania dreva a jeho uplatnenie vo výrobe stoličiek a ostatných prvkov interiéru výrazne zmenil vzhľad nábytku, jeho masovosť a dostupnosť širokým vrstvám obyvateľov. Továrenské oprávnenie dostal v roku 1855 a začal nábytok vyrábať nezávisle od ustanovení stolárskeho cechu a právnych patentových ocenení. Tým, že získal výrazný odbyt v Rakúsku a postupne veľké exportné objednávky pre Južnú Ameriku, potreboval výrobné kapacity.

Autor: Dr. Anton Mrník
Kontakt: tmsm.mrnik@gmail.com
Foto: archív autora

Továrň Thonet vo Viedni mala problémy so surovinou a predražením výroby, lebo odborní pracovníci mali vysoké nároky na mzdy. Expanzia mohla pokračovať na vidieku. Založil výrobné závody na Morave – v Koryčanoch (1857), v Bystřici pod Hostýnem (1862), v Halenkově (1865). Zásoby bukovej hmoty ho priťahli aj na Slovensko.

Michael Thonet postavil a v roku 1865 otvoril na Slovensku prvú nábytkársku továrň. Pred 150. rokmi ju situoval do Tekovskej stolice. Vo Veľkých Uherciach (Nagy Ugrócz) – medzi Topoľčanmi a Partizánskym – zriadil pílu s ohybárňou. Zásobovala moravské závody bukovými polotovarmi na výrobu stoličiek. V roku 1866 bola z píly fabrika, ktorá vyrábala nielen polotovary, ale aj hotové výrobky. Areál fabriky po rokoch vyhorel a výrobu už potom neobnovil.

V análoch sa však zachoval zápis: „Nábytok z Veľkých Uheriec sa predával v celej Európe a Amerike, firma mala veľkosklady v hlavných mestách viacerých štátov. Vyrábala najmä patentované ohýbané stoličky (v roku 1878 vyrobili 135 442 kusov). V tom roku predstavili svoje výrobky na Svetovej výstave v Paríži, kde získali zlatú medailu. Počas hospodárskej krízy (1923) Thonetovci znížili výrobu a spojili sa s firmou Mundus v Českom Těšine. Výrobu celkom zastavili v roku 1924, po 14-dňovej výpovedi 120 robotníkom.“

Zaujímavé sú aj údaje o masovej výrobe stoličiek a podiele závodu Veľké Uherce v rokoch: 1880 = 750 tis. stoličiek ročne, 1890 = 870 tis., 1900 = milión stoli-

čiek, 1910 = 1,8 mil. stoličiek. Ohýbaný nábytok sa vyrábala takmer výhradne z buka. Suroviny bol dostatok, iba bolo potrebné uzavrieť dlhodobé zmluvy na dodávky dreva. Polotovary vyrábali v blízkosti dodávateľa. Často využívali domácu prácu žien. Zaviedli deľbu práce a kvalifikáciu pracovníkov.

V roku podnikateľovej smrti (1871) vlastnila Veľkouherecká továrň filiálky Oslany,

Prievidza, Skačany, Malé Uherce, Kolačno, Bánovce nad Bebravou, Žabokreky nad Nitrou, Chynorany, Žitná a Lomnica. Správcom bol jeho synovec – Július Thonet.

Génius Michael Thonet za 22 rokov vybudoval a otvoril 6 tovární s množstvom pobočiek. Do koncernu patrilo aj 15 píl a 18 obchodných domov vo svetových metropolách. ■

Synovi Michaela Thoneta – Augustovi Thonetovi venovali k jeho 80. narodeninám v roku 1909 bohatu zdobenu kazetu, ktorá obsahovala 22 maľovaných kartónov. Boli na nich vyobrazené objekty firiem Gebrüder Thonet s podpismi vedúcich pracovníkov viedenskej centrály, 7 tovární, píl a hlavných obchodných skladov. Veľké Uherce (Nagy Ugrócz) mali medzi nimi tiež svoju pamätnú plaketu

